

**SPRAWOZDANIE Z BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH
PROWADZONYCH W TRAKCIE PRAC ZIEMNYCH
ZWIĄZANYCH Z BUDOWĄ CENTRUM
EDUKACYJNO - TURYSTYCZNO - SPORTOWEGO
W KROSNICACH, GM. LOCO**

INWESTOR:
URZĄD GMINY KROŚNICE

WSTĘP

Stały nadzór archeologiczny oraz badania ratownicze w trakcie realizacji prac ziemnych związanych z budową Centrum Edukacyjno-Turystyczno-Sportowego w Krośnicach, prowadzony był w dniach 04.05.2006 – 20.10.2006 r. Prace badawcze realizowano w oparciu o decyzję nr 924/2004 - „Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych” z dnia 08.09.2004 r., wydaną przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu. Zakres prac badawczych obejmował stały nadzór archeologiczny nad prowadzonymi pracami ziemnymi, przeprowadzenie badań archeologicznych o charakterze ratowniczym w miejscach występowania nawarstwień lub obiektów zabytkowych oraz sporządzenie dokumentacji sprawozdawczej zgodnie z wytycznymi zawartymi w/w decyzji.

Teren objęty inwestycją zlokalizowany jest w strefie „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej, wyznaczonej dla miejscowości o metryce średniowiecznej.

Metoda badań zdeterminowana została charakterem robót ziemnych prowadzonych w wykopach liniowych o głębokości do 3 m, przy szerokości od 0,6 do 3 m. Polegała na obserwacji profili wykopów, rejestracji i eksploracji nawarstwień zabytkowych w ich obrębie oraz w przypadku wystąpienia obiektów archeologicznych, w miarę możliwości, eksploracji ich w całości. Prace szerokopowierzchniowe realizowano na wcześniejszych nasypach, gdyż większą część terenu podniesiono o około 0,8 do 1m od pierwotnego poziomu gruntu.

Inwestorem zadania była Gmina Krośnice. Kierownictwo nad badaniami archeologicznymi sprawował mgr Andrzej Wasilewski z ramienia firmy „Hektoria - Andrzej Wasilewski”.

RYS HISTORYCZNY

Krośnice – miejscowość położona w Dolinie Baryczy, na południowy-wschód od Milicza, na wysokości 146 m n.p.m (ryc. 1) .

Pierwotna nazwa wsi brzmiała *Croszynicza* (Krośnica), inne znane nazwy to *Crosnicz*, *Crosnitze*. Etymologia nazwy pochodzi najprawdopodobniej od słowa *krost* oznaczającego krzak lub krzew. Nazwę Krośnice można by więc tłumaczyć jako teren krzaczasty.

Obszar Doliny Baryczy na którym leżą Krośnice był penetrowany przez człowieka już w schyłku starszej epoki kamienia, jako teren obfitujący w zwierzynę łowną i ryby. Następnie pojawiają się tu pierwsi rolnicy reprezentowani przez ludy neolityczne o czym świadczy znalezisko siekierki z tego okresu pochodzącej z terenu Krośnic. Z chwilą pozyskania przez człowieka umiejętności metalurgii żelaza teren ten zyskał z pewnością na znaczeniu ze względu na miejscowe pokłady rudy darniowej. O zamożności miejscowej ludności w dobie epoki żelaza może świadczyć pochodzący z tego okresu skarb monet rzymskich, znaleziony na terenie Krośnic a związany z ludnością kultury przeworskiej.

Pierwsza wzmianka w źródłach pisanych o miejscowości pochodzi z połowy XIV wieku. Występuje ona w spisie kościelnym poprzedzającym sprzedaż w 1358 roku Kasztelani Milickiej księciu Konradowi I Oleśnickiemu, jako jedna z wsi płacących dziesięcinę Kapitulie wrocławskiej. Następny dokument pochodzi z 1399 roku. Dowiadujemy się z niego, że właścicielem dóbr w Krośnicach i Wąbnicach jest Bartosz Chwalibóg, syn Jana i Joanny. Następnie w roku 1406 dobra Krośnickie dziedziczy Mikołaj Chwalibóg.

Po śmierci ostatniego z Piastów oleśnickich w 1492 roku na obszarze Doliny Baryczy utworzono Wolne Państwo Stanowe Milicko-Żmigrodzkie. W jego granicach znalazły się również Krośnice. Dobrami tymi zarządzał Zygmunt von Kurzbach. Po jego śmierci dwaj synowie podzielili między siebie Dolinę Baryczy, tworząc w ten sposób baronat milicki i żmigrodzki. W 1590 roku obszar ten przechodzi w ręce rodu von Maltzan, wskutek ożenku barona Joachima III von Maltzan z Ewa Popelią, ostatnią z rodu Kurzbachów.

W początkach XVII wieku dobra krośnickie znajdują się w rękach rodziny Postolskich a od 1710 roku rodziny von Berg. W 1743 roku posiadłość należała do Katarzyny von Premnitz. Rodzina ta władała majątkiem do około 1745 r. Następnie nabywa ją graf Henryk Leopold von Reichenbach właściciel Goszcza i Twardogóry (1785-1845 r). Być może z jego udziałem związane jest istnienie tu w 1787 roku niewielkiego zamku. Następny właściciel majątku Krośnice, graf Adelbert der Recke von Velmerstein dokonuje w latach 1845-64 gruntownej przebudowy owego zamku. Jego obecna pałacowa forma pochodzi z końca XIX wieku. W 1860 roku Adelbert der Recke von Velmerstein zakłada w Krosnicach fundację (Deutsches Samariter Ordens Stift), która zajmowała się opieką nad nerwowo i psychicznie chorymi dziećmi, kalekami i sierotami. Fundacja utrzymywała się z dobrowolnych datków śląskiej szlachty. Po śmierci Adelberda w 1878 roku, jego syn Leopold kontynuuje dzieło ojca. Na terenie szpitala powstaje duży ogród warzywny, masarnia i pralnia.

W 1875 roku Krośnice połączono linią kolejową z Oleśnicą i Krotoszynem co przyczyniło się do szybszego rozwoju miejscowości.

Następny z rodu Velmerstein, Werner – syn Leopolda przyczynił się znacząco do dalszego rozwoju miejscowości poprzez założenie w 1923 roku elektryczności. Po jego tragicznej śmierci majątek dziedziczy syn Leopold. Jest to okres sukcesywnego rozwoju istniejącej fundacji. Powstaje wówczas szpital z oddziałami zakaźnymi i chorych na gruźlicę, żłobek, przedszkole i schronisko dla młodzieży.

W czasie II wojny światowej w zabudowaniach fundacji utworzono szpital wojskowy. Po wojnie tereny te zasiedlili repatrianci we wschodu, obszaru obecnej Ukrainy. W 1952 roku w części budynków dawnej fundacji utworzono szpital psychiatryczny.

Niemiecka nazwa miejscowości brzmiała Kraschwitz i funkcjonowała do końca II wojny światowej.

WYNIKI BADAŃ

Teren prowadzonych prac położony jest w paśmie wzniesień morenowych tworzących tzw. Wzgórza Krośnickie, będące wałem o południkowym przebiegu. Dochodzą one do wysokości 242 m n.p.m. Są częścią mezoregionu Wzgórz Twardogórskich, które z kolei są częścią Wału Trzebnickiego.

Wzgórza Krośnickie są wałem moren czołowych powstałych w wyniku zlodowacenia warciańskiego. Tworzą je głównie gliny i piaski.

Teren realizowanej inwestycji stanowi naturalną nieckę otoczoną z trzech stron wzniesieniami. Powoduje to, że na obszarze tym utrzymuje się wysoki poziom wód gruntowych zasilanych spływami z okolicznych wzniesień.

Obszar inwestycji to głównie teren nieużytków, poprzecinanych rowami odwadniającymi. W części centralnej tego terenu znajdował się plac oraz budynki byłego PGR-u a wcześniej folwarku, które wyburzono w pierwszej fazie realizacji inwestycji (ryc. 2; fot. 1). Następną fazą prac były wykopy liniowe pod uzbrojenie terenu dla potrzeb budowanego centrum. Wykopy pod różnego typu instalacje miały długość ponad 10 km i głębokość od 0,5 do 3,0 metrów. Były one jedynym źródłem wglądu w występujące tu nawarstwienia antropogeniczne. Ostatnią fazą inwestycji była budowa urządzeń sportowych alejek i parkingów. Wszystkie te prace prowadzono na wcześniej wykonanych nasypach podnosząc teren o około 0,5 do 1 m od pierwotnego poziomu gruntu (fot. 2-4).

Sytuację stratygraficzną poszczególnych rejonów prac z wyżej wymienionych powodów będziemy charakteryzować na podstawie prowadzonych tam wykopów liniowych.

Obszar północny to teren położony na S od ul. Kwiatowej, do niewielkiego cieków wodnego, pomiędzy stawem a zabudowaniami szpitala. Teren ten opada w kierunku cieków wodnych i był to obszar nieużytków (ryc. 2).

Profile wykopów tej części terenu inwestycji (obszar od strony ul. Kwiatowej) zawierały warstwę współczesnego humusu zalegającego na warstwach gliny zwałowej (fot. 5-8). W niżej położonych partiach terenu (od strony cieków wodnych) pod nieznacznej miąższości warstwą humusu zalegają współczesne warstwy nasypowe sięgające 50 cm miąższości (fot. 9,10) będące efektem podwyższania terenu.

Na przebiegu zrealizowanych wykopów nie stwierdzono występowania nawarstwień zabytkowych.

Sytuacja stratygraficzna południowej części obszaru inwestycji była podobna. Obszar ten jest ograniczony od północy niewielkim ciekim wodnym (biegnącym za zabudowaniami byłego PGR-u) od południa zaś jego granicę stanowi ul. Parkowa (ryc. 2, fot 11). Jest on dolną partią północnego stoku wzniesienia. Wykonano tutaj jedynie kilkadziesiąt metrów wykopów pod kanalizację deszczową i instalacje elektryczną od strony ul. Lipowej (fot. 15,16). Na wschód od ul. Lipowej głębokość wykopów sięgała miejscami 2 m. Układ występujących tu nawarstwień był dość zróżnicowany. Teren ten opada w kierunku północnym i wschodnim. W najwyższych partiach, od strony ul. Parkowej warstwa humusu sięgała maksymalnie 30 cm i zalegała bezpośrednio na znacznej miąższości warstwie żółtego piasku, pod którym wystąpiły gliny zwałowe (fot. 14). Profil nawarstwień występujących w niższych partiach zawierał warstwę humusu (w pobliżu cieką wodnego bardzo rozbudowaną, dochodzącą miejscami do 0,8 m zalegającą na warstwach gliny zwałowej czasami szarego piasku (fot.12,13). Jedyne, stwierdzone tutaj ślady warstwy kulturowej wystąpiły w pobliżu ul. Parkowej. Stanowiły je pozostałości fundamentów XX- wiecznego budynku murowanego oraz warstwy nasypowe z współczesnym materiałem kulturowym. Śladów starszego osadnictwa nie stwierdzono.

W zachodniej części wspomnianego obszaru realizowano wykopy pod instalację sanitarną (pomiędzy W a E odnogą ulicy Lipowej). Głębokość wykopów nie przekraczała 0,5-0,7 m. Znaczną część prac wykonywano ręcznie. Profile wykopów zawierały niewielkiej miąższości warstwę humusu zalegającą na szarym piasku calcowym (fot. 17). Nie stwierdzono tu kolizji z substancją zabytkową. Nie wystąpił również luźny materiał ceramiczny.

W części wschodniej terenu inwestycji budowa linii kanalizacji sanitarnej i deszczowej odbywała się powyżej pierwotnego terenu gruntu we wcześniej wykonanych nasypach ze względu na docelowe znaczne podniesienie terenu (fot. 18-22). Uniemożliwiło to rozpoznanie archeologiczne tych obszarów. Na terenie tym wykonano jedynie parking dla samochodów i ścieżkę dla pieszych (fot 23, 24).

Na terenie środkowej części obszaru inwestycji, gdzie istniała do niedawna zabudowa gospodarcza prowadzono niewiele wykopów o większej głębokości. W profilach nielicznych tu wykonywanych górną warstwę stanowią różnego rodzaju nasypy pełniące funkcję niwelacji i utwardzenia terenu. Miejscami sięgają one miąższości ponad 1 m. (fot. 25). Ponadto występowały tu liczne wkopy pod różnego

rodzaju instalacje i wkopy fundamentowe. Powoduje to, że naturalny układ nawarstwień kulturowych jest silnie zaburzony (fot. 26-28). W profilu jednego z takich wykopów (ryc. 2, Pr 1) zarejestrowano układ nawarstwień najprawdopodobniej funkcjonującej tu drogi (ryc. 3, fot. 29, 30). Najniższa warstwa, którą stanowiła ciemnoszara, niemal czarna, piaszczysta próchnica zawierała pojedyncze fragmenty ceramiki średniowiecznej z końca XV wieku (ryc. 3, w-wa 1). W celu utwardzenia funkcjonującej tu w tym czasie drogi, jej nawierzchnia była moszczona drewnem. Wskazują na to występujące w niej liczne fragmenty faszyny o średnicy dochodzącej do 3 cm. W okresie późniejszym drogę tą wybrukowano (ryc. 3, w-wa 3). Fragmentaryczność zarejestrowanego odcinka nie pozwala na wysunięcie dalej idących wniosków co do jej przebiegu.

Pozostałe realizowane tu wykopy były stosunkowo płytkie i wykonywano je już po podwyższeniu terenu, w warstwach nasypowych (fot. 31-33)

W ramach prowadzonej inwestycji wymieniono również nawierzchnię ul. Lipowej, łączy ona ul. Kwiatową z Parkową (ryc. 2). Same prace związane z budową nowej nawierzchni nie pozwoliły na rozpoznanie nawarstwień na jej przebiegu ponieważ nowa nawierzchnia była znacznie podniesiona w stosunku do starej a korytowanie bardzo płytkie (fot. 34-38). Jednak wcześniej udało się rozpoznać układ nawarstwień na części jej przebiegu, w wykopie pod kanalizację sanitarną biegnącą jej zachodnim poboczem od ul. Parkowej na N a następnie na W obok stawu w kierunku budynku „czworaków”. Układ nawarstwień na jej prostym odcinku (od ul. Parkowej do zabudowań folwarcznych) był dosyć jednolity i składał się z następujących warstw (ryc. 00):

- w-wwa 0 – szary pisek z rdzawymi przesmużeniami (calec)
- w-wa 1 – brązowo-szara, piaszczysta próchnica, silnie zbita.
- w-wa 2 – żółty piasek z niewielką domieszką szarej próchnicy
- w-wa 3 – gruby żółto-brązowy żwir z gruzem ceglanym
- w-wa 4 – żółty pisek (podsyp)
- w-wa 5 – bruk kamienny z otoczków.

Jednak brak w występujących tu nawarstwień materiału datującego nie pozwala na określenie ich chronologii. Układ taki urywał się w momencie skrzyżowania ulicy w kierunku NW dalej nawarstwienia były zaburzone.

Wykonano również około 100 metrów wykopu pod kanalizację sanitarną wzdłuż alejki łączącej dawny „plac folwarczny” z budynkiem „czworacznym” (Ryc. 2). W profilach wykonanego tu wykopu stwierdzono występowanie nawarstwień związanych z wcześniejszym jej funkcjonowaniem. Zachodni odcinek profilu wykopu zwierzał jedynie współczesny bruk z otoczków zalegający na około 20 cm warstwie piaszczystego podsypu. Poniżej do dna wykopu występowały różnego rodzaju warstwy nasypowe, często z domieszką gruzu ceglanego (fot. 41,42). Nie zawierały one materiału datującego. Nie stwierdzono również niższych poziomów bruku.

Dopiero na wschodnim odcinku wykopu, dzięki jego przegłębieniu w rejonie studni (ryc. 2, fot. 43-46), pod warstwami nasypów stwierdzono warstwę wcześniejszego bruku z piaszczystym podsypem zawierającym fragmenty ceramiki naczyniowej pozwalającej na określenie jego chronologii. Zarejestrowany tu układ nawarstwień przedstawiał się następująco (ryc. 5, fot. 44-46):

w-wa 1 szara, silnie spiaszczona próchnica (podsyp pod bruk). W warstwie wystąpiły fragmenty ceramiki naczyniowej;

w-wa 2 bruk kamienny z otoczków o wym. 8x10 cm do 20x14 cm;

w-wa 3 brązowo-żółta, piaszczysta próchnica z szarymi przesmużeniami;

w-wa 4 brunatno-szara, ilasta próchnica z fragmentami węgla drzewnych;

w-wa 5 gruzowisko składające się z kamieni polnych, fragmentów cegieł oraz szarej, piaszczystej próchnicy;

w-wa 6 żółty piasek (podsyp pod bruk);

w-wa 7 wkop pod sieć teletechniczną;

w-wa 8 bruk kamienny z otoczków.

Pozyskane z warstwy nr 1 nieliczne fragmenty ceramiki naczyniowej można ogólnie datować na XVIII-XIX wiek. Jest to czas, gdy posiadłością władała już rodzina grafa Adelberta der Recke von Velmerstein. Możemy zatem stwierdzić, że w tym czasie funkcjonowała tu brukowana droga. Fragmentaryczność odkrycia nie pozwala niestety na określenie jej przebiegu ani pierwotnej szerokości. Na podstawie odkrytego fragmentu możemy przyjąć, że jej szerokość z pewnością przekraczała 2 m. Wielkość użytych w bruku kamieni polnych (niemal równych wielkością do tych z najwyższej, współczesnej w-wy bruku – nr 8) sugeruje, że był to szlak komunikacyjny intensywnie

użytkowany, narażony na większe obciążenia, np. transport towarów. Najprawdopodobniej łączył on dzisiejszy teren pałacu z folwarkiem.

Poziom odkrytego bruku (w-wa 1) dzieli od dzisiejszego poziomu drogi (również przykrytej brukiem) warstwa ponad 80 cm różnego rodzaju nasypów nieutwardzonych. Świadczy to o zmianach funkcji tego obszaru wskutek przebudowy założeń pałacowo-folwarcznych i szlaków komunikacyjnych.

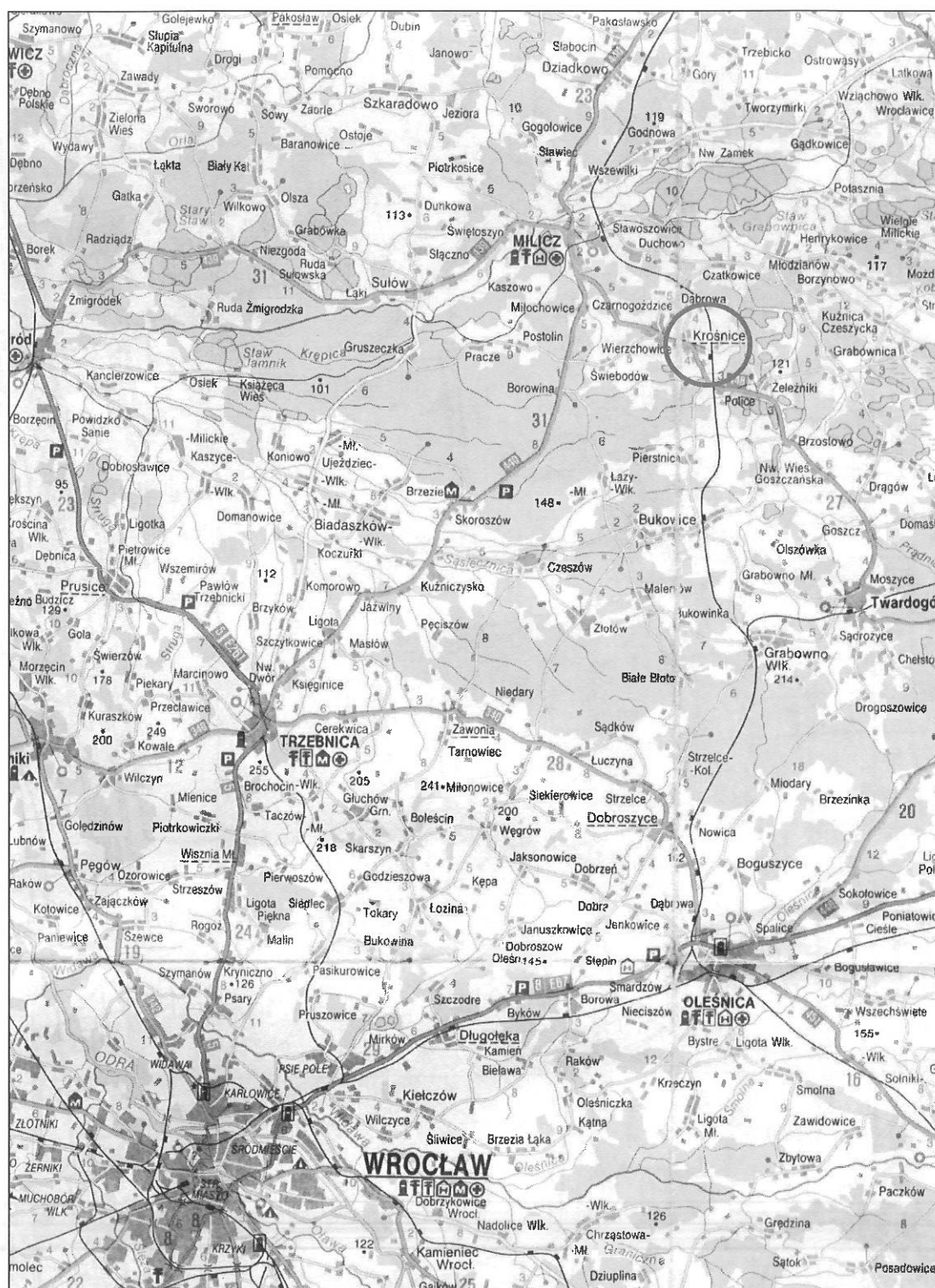
W ostatnim etapie prac ziemnych dokonano również oczyszczania i przebudowy nabrzeży stawu położonego w północno-zachodniej części placu budowy (fot. 47-50). W trakcie prac z tym związanych nie stwierdzono występowania nawarstwień zabytkowych. Zarejestrowany w tym miejscu układ stratygraficzny zawiera około 40 cm warstwę współczesnego humusu zalegającego na warstwach glin zwałowych, miejscami z domieszką grubego żwiru.

PODSUMOWANIE

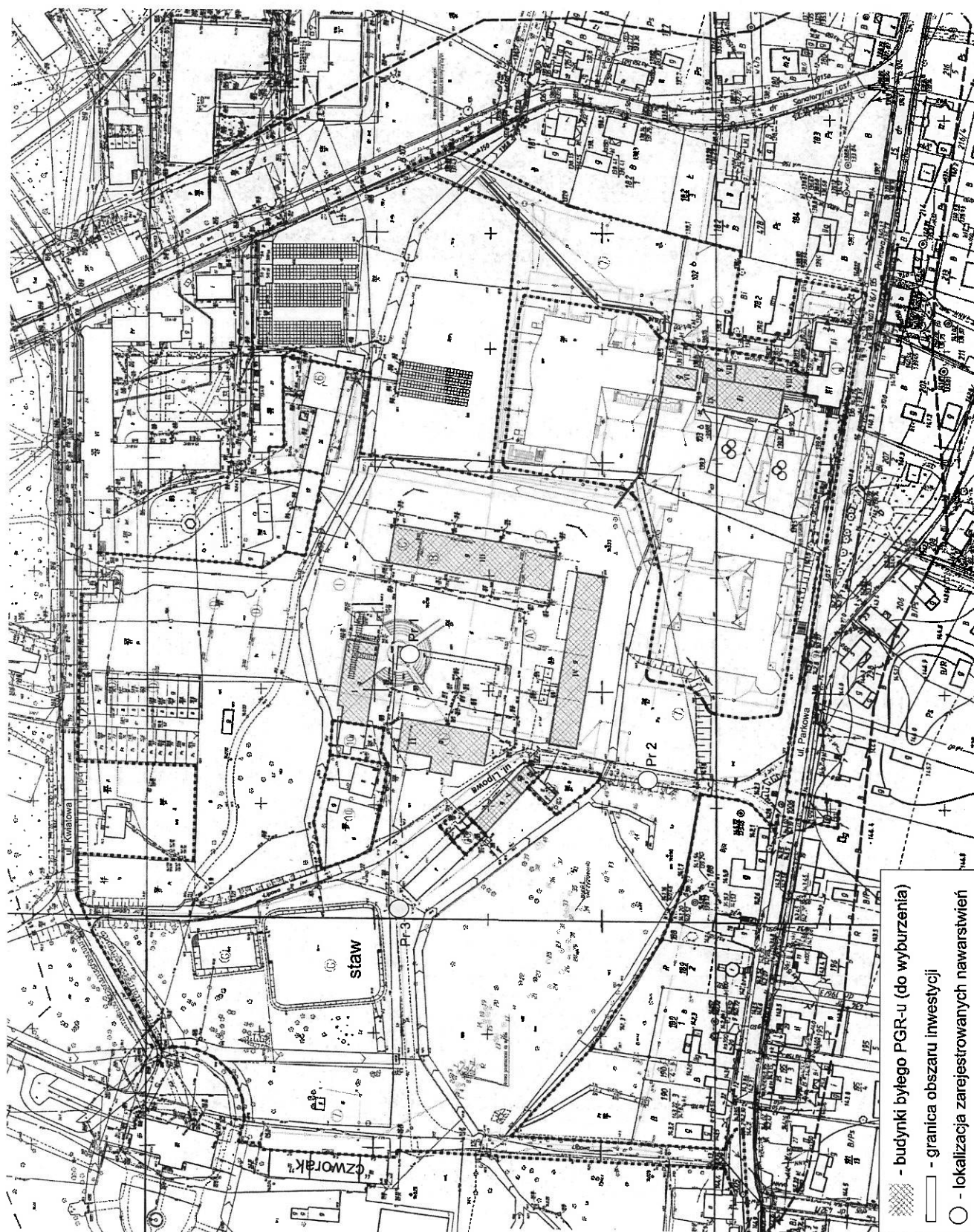
W wyniku prowadzonego nadzoru archeologicznego nad realizacją poszczególnych etapów inwestycji, stwierdzono użytkowanie tego terenu już w końcu XV wieku, o czym świadczy nieliczny materiał ceramiczny pochodzący z tego okresu. Wystąpił on w najniższych warstwach użytkowych zlokalizowanych około 50 m na SE od obecnej posesji 2 przy ul. Lipowej (wykop pod amfiteatr). Stwierdzono tu istnienie traktu komunikacyjnego moszczonego faszyną. Jego przebieg oraz przeznaczenie nie zostały określone ze względu na fragmentaryczny charakter badań. Przez następne stulecia teren realizowanej inwestycji nie był użytkowany osadniczo najprawdopodobniej ze względu na swój bardzo podmokły charakter. Nie wyklucza to jednak faktu, że mógł on pełnić funkcje rekreacyjne, parkowe czy stanowić rejon stawów. Następne uchwycone tu ślady użytkowania tego terenu pochodzą dopiero z końca XVIII wieku. Mamy tu już do czynienia z relikdami szlaków komunikacyjnych o nawierzchni brukowej. Związane one są z istniejącym już w tym czasie pałacem i rozbudową jego zaplecza. Przebieg owych szlaków pokrywa się w przybliżeniu z obecnym układem ulicy Lipowej i jej odnogami.

Na większości obszaru inwestycji, głównie dotyczy to części wschodniej i północnej rzeczonego obszaru nie stwierdzono jakichkolwiek śladów wcześniejszego użytkowania tego terenu, nie licząc współczesnych warstw nasypowych sięgających miejscami miąższości ponad 1 m.

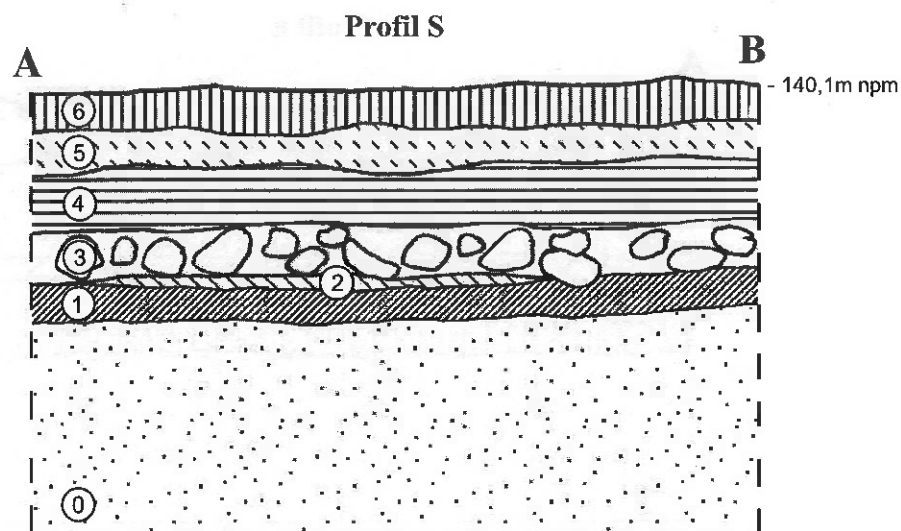

Ryc. 1 Wycinek mapy okolic Wrocławia z zaznaczoną lokalizacją miejscowości Krośnice.

Ryc. 2 Krośnice. Mapa projektowa z terenem obejmującym CETS oraz lokalizacją zarejestrowanych nawarstwień.

0 1m

Skala 1: 20

w-wa 0 żółty ił z wtrąceniami czarno-niebieskiej gliny (calec)

w-wa 1 ciemnoszara, ilasta próchnica z dużą ilością drobnych patyków (faszyna?)

W warstwie wystąpiły fragmenty ceramiki naczyniowej z XV w.

w-wa 2 warstwa drobnego gruzu ceglanego

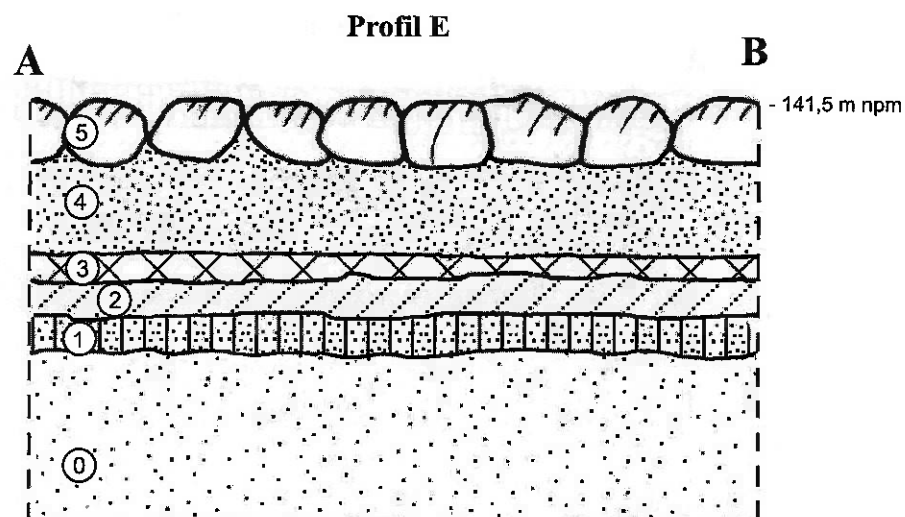
w-wa 3 bruk kamienny z kamieni polnych

w-wa 4 brązowo-żółta próchnica z drobnymi kamieniami i drobnymi fragmentami cegieł

w-wa 5 ciemnoszara, ilasta próchnica z dużą ilością szlaku

w-wa 6 brązowo-żółty zbity ił

Ryc. 3 Krośnice, gm. loco; teren budowy CETS, fragment zarejestrowanego profilu wykopu (lokalizacja patrz ryc. 2, pr 1)

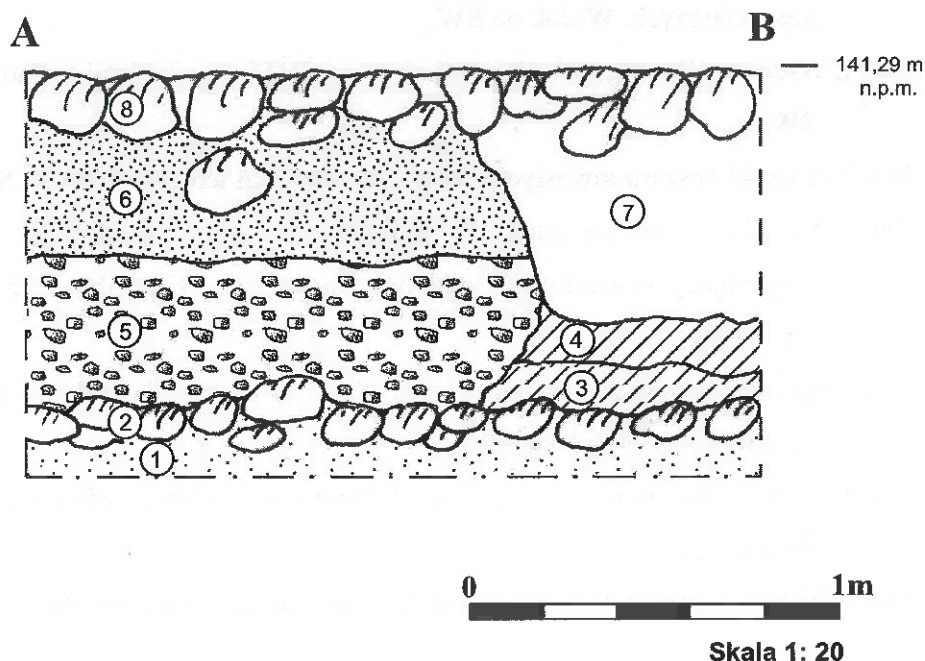

- w-wa 0 - szary piasek z rdzawymi przesmużeniami (calec)
- w-wa 1 - brązowo-szara, piaszczysta próchnica, silnie zbita.
- w-wa 2 - żółty piasek z niewielkimi domieszkami szarej próchnicy
- w-wa 3 - gruby żółto-brązowy żwir z gruzem ceglanym
- w-wa 4 - żółty piasek (podsyp)
- w-wa 5 - bruk kamienny z otoczkami.

Ryc. 4 Krośnice, gm. loco; teren budowy CETS, fragment zarejestrowanego profilu wykopu (lokalizacja patrz ryc. 2, pr 2)

Profil W

- w-wa 1 szara, silnie spiaszczona próchnica (podsyp pod bruk). W warstwie wystąpiły fragmenty ceramiki naczyniowej
- w-wa 2 bruk kamienny z otoczków o wym. 8x10 cm do 20x14 cm
- w-wa 3 brązowo-żółta, piaszczysta próchnica z szarymi przesmużeniami;
- w-wa 4 brunatno-szara, ilasta próchnica z fragmentami węgla drzewnych;
- w-wa 5 gruzowisko składające się z kamieni polnych, fragmentów cegieł oraz szarej, piaszczystej próchnicy;
- w-wa 6 żółty piasek (podsyp pod bruk)
- w-wa 7 wkop pod sieć teletechniczną;
- w-wa 8 bruk kamienny z otoczków

Ryc. 5 Krośnice, ul. Lipowa. Fragment zarejestrowanego profilu nawarstwień drogi (lokalizacja patrz ryc. 2, pr 3).

SPIS FOTOGRAFII

- Fot. 1** Widok ogólny terenu realizowanej inwestycji po wyburzeniu budynków gospodarczych. Widok od SW.
- Fot. 2** Widok ogólny centralnej części obszaru CETS po niwelacji terenu. Widok od SW.
- Fot. 3** N część obszaru inwestycji, w trakcie niwelacji terenu, widok od SE.
- Fot. 4** N część obszaru inwestycji, po podniesieniu terenu, widok od SE. Profil wykopu zawierający nawarstwienia późnośredniowieczne. Centralna część obszaru inwestycji.
- Fot. 5** N rejon obszaru inwestycji, przy ul. Kwiatowej. Widok ogólny układu nawarstwień. Widok od SE.
- Fot. 6** N rejon obszaru inwestycji, przy ul. Kwiatowej. Widok ogólny układu wykopu. Widok od E.
- Fot. 7** Widok ogólny układu nawarstwień w północnej części obszaru inwestycji, widok od SE
- Fot. 8** N rejon obszaru inwestycji, część środkowa. Widok ogólny występujących nawarstwień. Widok od SW.
- Fot. 9** N rejon obszaru inwestycji, część południowa. Widok ogólny wykopu od E.
- Fot. 10** N rejon obszaru inwestycji, od strony cieku wodnego. Widok ogólny wykopu od S.
- Fot. 11** S rejon obszaru inwestycji w trakcie prac porządkowych. Widok od N
- Fot. 12** S rejon obszaru inwestycji, przy cieku wodnym. Widok ogólny wykopu od W.
- Fot. 13** S rejon obszaru inwestycji, przy cieku wodnym. Widok ogólny wykopu od W.
- Fot. 14** S rejon obszaru inwestycji, od strony ul. Parkowej. Widok ogólny wykopu od N
- Fot. 15** S rejon obszaru inwestycji, od strony ul. Lipowej. Widok ogólny wykopu pod instalację elektryczną od S.
- Fot. 16** S rejon obszaru inwestycji, od strony ul. Lipowej. Widok ogólny nawarstwień w rejonie cieku wodnego. Widok od S.
- Fot. 17** S rejon obszaru inwestycji, na W od ul. Parkowej. Widok ogólny wykopu od W.
- Fot. 18** E rejon obszaru inwestycji, część zachodnia. Wykop realizowany we wcześniejszym nasypie. Widok ogólny wykopu od S.

- Fot. 19** E rejon obszaru inwestycji, część środkowa. Wykop realizowany na nasypie. Widok ogólny od W.
- Fot. 20** E rejon obszaru inwestycji, część SW. Wykop realizowany we wcześniejszym nasypie. Widok ogólny wykopu od E.
- Fot. 21** E rejon obszaru inwestycji, część południowa. Widok ogólny wykopu od N.
- Fot. 22** E rejon obszaru inwestycji, część Wschodnia. Wykop realizowany we wcześniejszym nasypie. Widok ogólny wykopu od E.
- Fot. 23** E rejon obszaru inwestycji, część SW. Widok ogólny terenu od SE.
- Fot. 24** E rejon obszaru inwestycji, część NE. Widok ogólny terenu w trakcie budowy parkingu.
- Fot. 25** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny przekroju nawarstwień nasypowych. Widok od SW.
- Fot. 26** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny przekroju współczesnych nawarstwień nasypowych. Widok od S.
- Fot. 27** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny wykopu od SE.
- Fot. 28** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny przekroju nawarstwień nasypowych. Widok od SW.
- Fot. 29** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny przekroju nawarstwień w wykopie przy amfiteatrze. Widok od NW.
- Fot. 30** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Profil 1, przekrój nawarstwień przy amfiteatrze. Widok od N.
- Fot. 31** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny wykopu pod odwodnienie kortów tenisowych. Widok od E.
- Fot. 32** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny wykopu pod kabel energetyczny. Widok od N.
- Fot. 33** Środkowy rejon obszaru inwestycji. Widok ogólny wykopu pod linię energetyczną. Widok od N.
- Fot. 34** Ul. Lipowa, S odcinek przebiegu w trakcie korytowania. Widok od N.
- Fot. 35** Ul. Lipowa, S odcinek przebiegu w trakcie układania warstw podtypów. Widok od S.
- Fot. 36** Ul. Lipowa, środkowy odcinek przebiegu. Korytowanie i utwardzanie podłoża. Widok od NW.
- Fot. 37** Ul. Lipowa, N odcinek przebiegu w trakcie budowy obrzeża drogi i chodnika. Widok od S.

Fot. 38 Ul. Lipowa, N odcinek przebiegu w trakcie układania kolejnych poziomów podbudowy. Widok od S.

Fot. 39 Ul. Lipowa, S odcinek przebiegu. Widok ogólny nawarstwień profilu wschodniego. Widok od SW.

Fot. 40 Ul. Lipowa, S odcinek przebiegu. Profil nawarstwień ulicy . Widok od SW.

Fot. 41 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek zachodni przebiegu. Widok ogólny wykopu od SW.

Fot. 42 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek środkowy przebiegu. Widok ogólny wykopu od NW.

Fot. 43 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek wschodni przebiegu. Widok ogólny wykopu w miejscu zarejestrowanych bruków.

Fot. 44 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek wschodni przebiegu. Profil 3 wykopu; widok od E.

Fot. 45 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek wschodni przebiegu. Widok ogólny wykopu w miejscu zarejestrowania profilu 3. Najniższy poziom bruku.

Fot. 46 Alejka na W od ul. Lipowej. Odcinek wschodni przebiegu. Profil 3, widoczny poziom bruku. Widok od E.

Fot. 47 NW rejon obszaru inwestycji. Oczyszczanie stawu. Widok od SE.

Fot. 48 NW rejon obszaru inwestycji. Skarpowanie nabrzeży stawu. Widok od SE.

Fot. 49 NW rejon obszaru inwestycji. Oczyszczanie i pogłębienie dna stawu. Widok od SE.

Fot. 50 NW rejon obszaru inwestycji. Skarpowanie nabrzeży. Widok od SE.

KROŚNICE-CETS

badania maj-pazdziernik 2006 r.

Inwentarz zabytków ruchomych

Lp.	lokalizacja	zabytki	chronologia	nr inwentarza
1.	Krośnice – CETS, profil 1, w-wa 1	4 fragmenty ceramiki naczyniowej	późne średniowiecze XV w.	1/2006
2.	Krośnice – CETS, profil 3, w-wa 1	13 fragmentów ceramiki naczyniowej	XVIII-XIX w.	2/2006

DZIENNIK BADAŃ

04.05.2006

W dniu dzisiejszym rozpoczęto prace związane z wyburzaniem istniejących budynków po byłym PGR zlokalizowanych w centralnej części obszaru inwestycji.

05-19.05.2006

Kontynuowane jest wyburzanie budynków i wywożenie gruzu oraz porządkowanie placu.

22.05.2006

Wykop w N części trenu inwestycji pod wodociąg. W profilu ok. 1,2 m nasypów podnoszących teren. Poniżej szarozółta glina.

23-24.05.2006

Wykopy wzdłuż N granicy obszaru inwestycji, na zachód a później na południe. Na dnie wykopu gliniaste warstwy calcowe powyżej liczne, współczesne zasypy, od 1 do 2 m.

25.05.2006

Wykop pod kanalizację deszczową, w południowo-zachodniej części centralnego obszaru inwestycji. Wykopy głębokie, szalowane co w znacznym stopniu utrudnia obserwację nawarstwień. Wysoki poziom wód gruntowych wymusza stosowanie igłofiltrów. W profilu stwierdzono występowanie około 1 metrowej warstwy współczesnych nasypów zalęgających na szarym piasku calcowym.

26.05.2006

Wykopy wzdłuż zachodniej pierzei placu. Wykopy głębokie, szalowane. Wysoki poziom wód gruntowych. Profile bardzo niestabilne, współczesne warstwy nasypowe. Realizowany jest również wykop pod kanalizację deszczową wzdłuż ul. Lipowej (od ul. Parkowej na N). W profilu widoczne wszystkie poziomy drogi. Wykonano dokumentację fotograficzną rysunkową i opisową występujących nawarstwień. Eksploracja warstw nie przyniosła efektów w postaci znalezisk ceramiki.

29.05.2006

Kontynuacja wykopu pod kanalizację deszczową w ulicy Lipowej, środkowy odcinek przebiegu, tu wykop skręca na wschód. Profilu jak wcześniej, nieznacznej miąższości poziomy drogi.

30.05.2006

Wykopy pod studnie kanalizacyjne w miejscu planowanego amfiteatru. Dolne partie profilu od strony S zawierają prawdopodobnie nawarstwienia osadnicze. Brak materiału zabytkowego.

31.05.2006

Wykopy liniowe- łączenie studni w centralnej części obszaru inwestycji (amfiteatr). Wykop w rejonie planowanego amfiteatru. W profilu widoczne nawarstwienia z brukiem kamiennym. Wykonano dokumentację występujących warstw oraz dokonano ich eksploracji. Pozyskano kilka fragmentów ceramiki naczyniowej.

01.06.2006

Realizowany jest wykop pod wodociąg we wschodniej części obszaru inwestycji. Początkowo wykop posiada przebieg W-E następnie zaś N-S. Profil zawiera grubą warstwę humusu około 60-80 cm. Pod nią występuje szary, wodonośny piasek a poniżej szaro-niebieska glina. Brak jakichkolwiek śladów użytkowania terenu.

02.06.2006

Kontynuacja wykopu z dnia wczorajszego. Sytuacja stratygraficzna bez zmian.

05.06.2006

Prowadzone są wykopy pod kanalizację deszczową we wschodniej części obszaru inwestycji. Ich głębokość nie przekracza 40-50 cm. Ze względu na znaczną miąższość humusu na ich przebiegu, nie schodzą one poniżej tej warstwy.

Wykop pod kabel energetyczny wzdłuż zachodniej granicy terenu, wzdłuż drogi. W profilach wykopu widoczne warstwy nasypowe i żółtoszary piasek calcowy, głębokość wykopów około 60 cm.

Niwelacja terenu w południowej części obszaru inwestycji.

06-07.06.2006

Trwa niwelacja terenu w południowej części inwestycji. Teren jest podnoszony od rowu w kierunku ul. Parkowej.

Kontynuacja wykopów we wschodniej części Centrum. Teren wcześniej nie użytkowany. W profilu około 40-50 cm humusu, poniżej żółto-brazowa glina.

08.06.2006

Wykopy w północno-wschodniej części obszaru inwestycji (rejon schroniska). W profilach warstwy nasypowe, liczne wcześniejsze wkopy pod różnego typu instalacje. Poniżej współczesnych warstw nasypowych żółtoszara glina.

Niwelacja terenu NW części placu i wykopy w tym rejonie, płytkie do 50 cm. W profilu piaszczysty humus zalegający na żółtym, piaszczystym ile.

09.06.2006

Wykonano wykop wzdłuż zachodniej granicy północnego obszaru inwestycji. W profilu warstwa humusu zalegająca bezpośrednio na żółtoszarym ile.

12-14.06.2006

Prowadzone są prace porządkowe w rejonie szkoły podstawowej przy ul. Parkowej.

Podnoszony i niwelowany jest teren w północnej części obszaru inwestycji.

19.06.2006

Rozpoczęto prace we wschodniej części placu- wyrównywanie terenu pod nasyp drogi od strony ul. Sanatoryjnej. Usuwanie nadmiaru gruzu i hałd ziemi.

Wykonywane są również wykopy w rejonie zabudowań szkoły. Profile wykopów silnie zaburzone przez liczne, wcześniej układane instalacje. Naturalne podłoże ilaste.

20-23.06.2006

Trwają prace we wschodniej części obszaru inwestycji, przy budowie nasypu pod drogę dojazdową do parkingów od strony ul. Sanatoryjnej.

26.06.2006

Rozpoczęto prace niwelacyjne i utwardzające podłoże w centralnej części obszaru Centrum, w miejscach przebiegu alejek (chodników).

27-30.06.2006

Trwają prace przy układaniu krawężników pod alejki w centralnej części placu. Budowa drogi od zaplecza szkoły podstawowej w kierunku Centrum. Wcześniej na jej przebiegu prowadzono wykopy pod kanalizację sanitarną i deszczową.

03.07.2006

Wykopy pod deszczówkę w NE części placu, przy budynku remontowanego schroniska. Profile zaburzone, liczne instalacje.

04.07.2006

Wykopy pod instalację deszczową na terenie placu przed budynkiem „czworacznym”. Liczne nasypy gruzowe i wkopy pod wcześniejsze instalacje.

05-06.07.2006

Kontynuacja wykopów pod kanalizację deszczową w rejonie budynku czworaków. W profilu około 30 cm nasypów podwórza, poniżej około 40 cm rdzawego piasku. Pod nim żółty piach.

07.07.2006

Rozpoczęto prace po północnej stronie szkoły. Sypane SA nasypy pod planowane chodniki. Wytyczane są również chodniki w południowej części centralnego obszaru inwestycji.

10-12.07.2006

Trwają prace przy budowie podsypów planowanych alejek w rejonie szkoły i środkowej części placu (nasypy żwirowo-piaskowe i utwardzanie podłoża).

13.07.2006

Rozpoczęto wykopy pod kable energetyczne w rejonie remontowanego budynku przeznaczonego na schronisko. Wykopy płytkie do około 40 cm. W profilu około 20 cm nasypów ze szlaku i drobnego gruzu, poniżej szary piasek.

14.07.2006

Kontynuacja wykopów przy południowej ścianie schroniska. Nawarstwienia w profilach zaburzone przez liczne instalacje. Brak nawarstwień zabytkowych.

17.07.2006

Wykop pod kanalizację deszczową wzdłuż ulicy Lipowej. W profilu widoczne warstwy drogi. Rejestracja występujących nawarstwień.

18-19.07.2006

Kontynuacja wykopu pod kanalizację deszczową w ul. Lipowej, środkowa część przebiegu (w pobliżu stawu). Wykopy w całości zalane, konieczność stosowania igłofiltrów. Profile pod wodą.

Wykopy przy budynku schroniska, płytkie do 40 cm. W profilach współczesne warstwy nasypowe lub zaburzenia spowodowane przez wcześniejsze wkopy.

20.07.2006

Wykopy wzdłuż wschodniej strony ul. Lipowej (środkowa część jej przebiegu). W profilu widoczne poziomy ulicy do głębokości około 30-40 cm, poniżej szary piasek. Prowadzone są prace przy oczyszczaniu i skarpowaniu rowu biegnącego wzdłuż E granicy centralnego obszaru inwestycji (na wysokości budynku schroniska).

21.07.2006

Kontynuacja wykopu wzdłuż ul. Lipowej (północny odcinek jej przebiegu). Wykop sięga głębokości do 1 m. Warstwy przemieszane- grunt nawieziony. Wykopy w centralnej części placu – przyłącza studni odwadniających z rowem. Wykopy prowadzone są we wcześniej nawiezionym nasypie.

24-26.07.2006

Wykopy we wschodniej części obszaru CETS. Układanie instalacji we wcześniejszych nasypach. Teren został wcześniej znacznie podniesiony.

27-28.07.2006

Wykopy w północnej części placu, w pobliżu ul. Kwiatowej. Profile zawierają 60-80 cm warstwę nasypów, poniżej występuje calec w postaci żółtoszarej gliny lub szarego bądź żółtoszarego piasku.

31.07.2006

Budowa ogrodzenia kortów tenisowych. Kontynuacja budowy kanalizacji deszczowej we wschodniej części placu budowy. Wykop biegnie w nasypie, powyżej dawnego poziomu gruntu. Budowa nawierzchni dróg i miejsc postojowych we wschodniej części obszaru inwestycji, wszystko powstaje na dużych nasypach.

01-02.08.2006

Wykopy w centralnej części placu. W profilach 30 cm nasypów z gruzu ceglanego i kamieni, poniżej szarżółty piach calcowy. Liczne wkopy pod wcześniejsze instalacje. Wykop pod wodociąg przy wschodniej granicy centralnej części obszaru inwestycji, biegnie we wcześniejszym nasypie. Utwardzanie podłoża drogi wjazdowej do Centrum od strony ul. Sanatoryjnej.

03-04.08.2006

Wykopy w północnej części obszaru inwestycji pod kanalizację deszczową-drenarską. Profile wykopu zawierają 10-30 cm warstwę humusu zalegającą na warstwie zbitej, szarżółtej gliny.

07.08.2006

Wykopy pod kanalizację odwadniającą we wschodniej części terenu Centrum (rejon szkoły). 40 cm warstwa nasypów, poniżej szary piach.

08-11.08.2006

Korytowanie terenu pod drogę i miejsca postojowe w północnej części przebiegu ulicy Lipowej. Kontynuacja wykopów drenarskich w N części obszaru Centrum. W profilu 20 cm humusu, poniżej żółta glina (calec).

16.08.2006

Kontynuacja korytowania N odcinka ul. Lipowej pod budowę nowej nawierzchni jezdni.
Wykopy pod kanalizację sanitarną w południowej części placu.
Budowa nasypów dróg dojazdowych we wschodniej części terenu inwestycji.

17-18.08.2006

Wykopy pod sieć wodociągową w południowej części terenu inwestycji. Wykop biegnie po linii wcześniejszego wykopu pod kanalizację, warstwy przemieszane.

21-22.08.2006

Wykop pod kabel elektryczny w północnym rejonie, środkowej części terenu Centrum.
Głębokość około 40 cm. Przebiega on we wcześniejszym nasypie.
Wykonywane są również prace przy skarpowaniu rowów

23-24.08.2006

Wykopy pod sieć wodociągową w północnej części obszaru inwestycji. W profilach nieznaczna warstwa humusu i szarożółta glina.
Korytowanie ul. Lipowej w środkowej części jej przebiegu.

28-30.08.2006

Wykopy w centralnej części obszaru inwestycji. Warstwy nasypów, liczne wkopy pod instalacje. Nawarstwienia zaburzone.

31.08-01.09.2006

Wykopy w południowo-wschodniej części Centrum pod sieć kanalizacji sanitarnej.
Wykop płytki około 40 cm, przebiega w obecnej warstwie humusu. Docelowo teren będzie podnoszony.

04.09.2006

Wykopy w N części placu budowy. W profilach 10-30 cm nasypów lub humusu, poniżej szarożółta glina.
Wykopy w S części placu budowy (teren boiska szkolnego). Bardzo płytkie około 30cm.
W profilu jedynie warstwa humusu lub utwardzenie boiska.

05.09.2006

Skarpowanie rowu w północno-wschodniej części terenu inwestycji.
Wykopy pod kabel elektryczny o przebiegu E-W, w środkowej części placu budowy. W profilu jedynie wcześniejsze nasypy.

06.09.2006

Wykopy w północnej części placu budowy. W profilu warstwa humusu i żółty piach calcowy.

07-08.09.2006

Wykopy w południowej części obszaru inwestycji (przy ul. Parkowej), zbieranie humusu.

11.09.2006

Wykopy na zachód od ul. Lipowej. Wykop biegnie równolegle do ul. Parkowej, zapleciami posesji. Pod warstwą humusu występuje szary piach. Wykop płytki maksymalnie 40 cm.

12-14.09.2006

Wykopy ręczne na zachód od ul. Lipowej. Wykop biegnie równolegle do ul. Parkowej przez ogródki przydomowe. W profilu humus i szary piasek.

15.09.2006

Prace porządkowe, wykopy nie są prowadzone.

18.09.2006

Prace przy budowie nawierzchni ul. Lipowej na zachodnim odcinku jej przebiegu. Wykop pod kabel elektryczny, wschodnim poboczem ulicy Lipowej, na odcinku od ul. Parkowej do placu folwarcznego.

19-20.09.2006

Wykopy w S części terenu Centrum, wzdłuż ul. Parkowej. Miejscami warstwy gruzowiskowe z nieistniejących już XX wiecznych budynków, poniżej żółta glina.

21-22.09.2006

Budowa zachodniego odcinka ul. Lipowej. Układanie krawężników i utwardzanie podbudowy.

Wykopy w S części terenu Centrum pod kanalizację sanitarną, w rejonie boiska szkolnego. Wykopy płytkie, w warstwie humusu.

25-26.09.2006

Wykopy pod kanalizację we wschodniej części obszaru inwestycji. Rury układane są na nasypach wykonywanych na bieżąco. Sieć biegnie powyżej obecnej rzędnej terenu.

27.09.2006

Oczyszczanie stawów w NW części obszaru inwestycji oraz rozbieranie betonowego nabrzeża od strony północnej.

28-29.09. 2006

Wymiana przepustu pod ul. Lipową na wysokości stawu oraz kontynuacja prac z wiązanych z oczyszczaniem i pogłębianiem stawu.

02-04.10.2006

Budowa nawierzchni zachodniego odcinka ul. Lipowej.

Budowa dróg i chodników w centralnej części obszaru inwestycji.

Porządkowanie terenu wokół stawu.

05-06.10.2006

Kontynuacja prac związanych z budowa nawierzchni dróg i chodników w centralnej części obszaru Centrum oraz wykopy pod instalacje elektryczne w nasypach.

Wykopy pod drenaż kortów tenisowych. Ich głębokość nie przekracza 40 cm, co nie przekracza miąższości wykonanych tu nasypów.

Oczyszczanie i skarpowanie rowów w północnej części obszaru inwestycji.

09.10.2006

Wykopy w centralnej części placu, na wschód od ulicy Lipowej. Płytke wykopy pod kabel energetyczny. Warstwy nasypowe, teren podwyższony.

10-13.10.2006

Budowa chodników w centralnej części placu budowy i nawierzchni południowego odcinka ul. Lipowej.

Wykopy we wcześniejszych nasypach pod drenaż kortów tenisowych.

16.10.2006

Układanie kostki chodnikowej w centralnej części Centrum w alejkach między kortami tenisowymi

17-20.10.2006

Korytowanie środkowego odcinka ul. Lipowej i układanie krawężników.

W dniu 20.10.2006 zakończono prace ziemne i nadzór archeologiczny nad prowadzonymi pracami.

